

חלקי בעמלי

מבית

הדפס
וקח
הביתה
לשבת

פרשת בא / ד' שבט תשפ"ב / 06.01.2022

דבר העורך

כצפוי, למרות ניסיוננו שלא לגעת בגחלים לזהטות מעבר למינימום הנדרש, נשטפה מערכת 'חלקי בעמלי' בסערה במהלך השבוע החולף, בעקבות טורו הנפלא של הרב יעקב פרבשטיין, שהיטיב לגעת בהיבט הציבורי הרלוונטי וזכה לתפוצה רבתי.

מאות תגובות, פניות, שאלות וטענות הגיעו למערכת, מכותבים שונים ומרתקים, ובהם רבני ערים וראשי ישיבות ואפילו פרופסורים חתני פרס ישראל. בפניכם שטוחה ההתנצלות אם טרם הספקנו לענות לכל אחד ואחד כמתבקש.

גם השבוע תמצאו התייחסות במשורה לנושא, מבלי לעסוק בגופם של דברים, שאין כאן המקום לפורטם, ואך ורק בהיבטים ציבוריים רלוונטיים. כמובן מאליו, 'חלקי בעמלי' אינו גיליון חדשות ואקטואליה, אלא במה לעניינים הנוגעים לסוגיות ציבוריות ובדגש על ציבור בני התורה העמל לפרנסתו.

בנוסף, כמדי שבוע, נמשך קמפיין גיוס רכזי הקהילות ברחבי הארץ, יזמים המעוניינים להקים לייסד ולהרחיב שיעורי תורה, קהילות וסניפי כולל במקום מגוריהם עבור בוגרי הישיבות העמלים לפרנסתם, במסגרת 'חלקי בקהילתי'. אם עוד לא הצטרפתם, זה הזמן לעשות זאת.

שלכם
אבי גרינצייג

הדלקת נרות שבת פרשת בא

יציאה	כניסה	
17:30	16:15	ירושלים
17:32	16:31	בני ברק
17:30	16:22	חיפה
17:33	16:34	באר שבע

יהי חלקי עמהם

הרה"ג ברוך צבי גרינבוים שליט"א

"כנגד ארבעה בנים (והורים...) דיברה תורה"

'ארבעת הבנים' אינם קיימים רק אצל הילדים שלנו. גם אצלנו - 'ההורים' של ארבעת הבנים - יכולים להתגלות לפעמים מאפייני התנהגות שליליים או שאלות מתריסות או מטופשות שמתאימות לבן הרשע או התם.

למרות שכולנו חכמים וכולנו נבונים, יכול הוא לפתע 'הבן הרשע' שאולי הסתתר בתוכנו לקפוץ לבקר... כי כאמור, זהו ליבו של אדם, עמוק ומורכב ולא צפוי, ורק חיפוש אמיתי בנבכי המוח והלב באמצעות תלמוד תורה - אחרי התשובות שנותנת התורה לכל מצבי החיים, רק כך נוכל ליצור אצלנו 'לב שלם' ללא ספקות וזעזועים...

פעמים רבות אנו עומדים בתדהמה ובזעזוע מוחלט מול התנהגויות סותרות אצל בני אדם, ולא מצליחים ליישב את הסתירות המתגלות לנו - בין טוב מדהים ורוע צרוף הקיימים בעת ובעונה אחת אצל עצמנו או אצל הסובבים אותנו... ככה זה כשהלב לא 'שלם', כשחלק אחד בלב הוא מדהים, רך ואצילי, אך ברובד אחר שלו הוא חייט טרף המחכה לשעת כושר כדי לצאת מהכלוב ולטרוף.

"אל תאמין בעצמך עד יום מותך" - מדוע? כי החלק הטוב שבלב שלך, שאתמול השפיע עליך לטובה, היום כבר הובס בפני חלק רע אחר שצץ לו ממעמקי הלב, חלק שעדיין לא 'טופל' כראוי.

ואיך מטפלים בו? 10 דקות יומיות של לימוד מוסר אישי - יכולות להפוך ולשנות את הלב!

אנשים שפינו לעצמם בכל יום 10 דקות של שקט והתבוננות פנימית אל תוך הלב, מספרים על שינוי אדיר לטובה בכל מישורי חיייהם!

רק אם תהיה לנו מודעות כנה ואמיתית לנעשה בתוך כל חלקי הלב שלנו, ונאמץ לעצמנו את לימוד המוסר באופן אמיתי ושיטתי - רק כך נוכל להבטיח לעצמנו חיים מתוקנים יותר, נשלטים יותר, ובעיקר קרובים יותר לה'.

'אין שלם יותר מלב שלומד מוסר'

התורה מספרת שלמרות רצונו של פרעה לשלוח את עם ישראל ממצרים מיד בתחילת המכות שקיבל, למרות זאת ה' חיזק, הקשה והכביד את ליבו של פרעה והוא חזר בו שוב ושוב מהסכמתו.

מה הייתה המטרה בהכבדה הזו? כדי לענות על כך נקדים בשאלה: מהיכן ועל פי מה מתקבלות ההחלטות אצל האדם, מהראש שלו או מהלב, על פי השכל היבש וההיגיון הקר, או על פי איך שמרגיש לו לאדם באינטואיציה והרגשת הלב? התשובה ברורה: בדרך כלל מתקבלות ההחלטות מהלב. כי אדם יכול להבין בהיגיון ולדעת בשכל שלו כל מיני דברים, אך אם הלב שלו - שזו המודעות הפנימית שאיתה אדם מרגיש את הדברים - לא מחליט להזיז דברים, אז לא יזוז אצלו כלום. הלב הוא הדבר הכי עמוק ומורכב שיש באדם. יש בו המון רבדים וחלקים ורק כשלבנו של אדם 'שלם' עם משהו או משהו הוא מרגיש שנכון לו הדבר.

פרעה כמלך מצרים, ייצג באישיותו ובליבו את כל כוחות הטומאה והרוע המתנגדים וכופרים באמונת ישראל. בתהליך של מכות מצרים ה' 'טיפל' בכל הרבדים והעומקים בליבו של פרעה. כל מכה הכניעה חלק מסוים בלב שלו, בעוד החלקים האחרים עדיין מתנגדים אך בחוסר ברירה הם נגררים אחרי החלק האחד המובס.

אם פרעה היה שולח את עם ישראל מיד אחרי המכה הראשונה, זו הייתה הסכמה חלקית ומאולצת שליבו על סך חלקיו עדיין התנגד לה אך הוא נאלץ להסכים. חיזק ה' את אותם חלקים שלא הסכימו בלב שלם להכיר בכוחו של ה' וכשהם שכנעו את פרעה לחזור בו, גם באותם כוחות הרשע 'טיפלו' המכות אחד לאחד.

מעשה רב

עמוד 6

עמוד 4

שומרים
על ק.ש.ד

סליחה, טעיתי

הרה"ג יעקב בוצ'קובסקי | עמוד 4

במחשבה תחילה

דן טיומקין | עמוד 6

למה התעוררו הדובים?

ברוך לב | עמוד 2

סמוך על עצמן

משה שמעון אופן | עמוד 5

למה התעוררו הדובים?

טור אורח / הרב ברוך לב

י"אמר ברור. זה בלתי נסלח. אסור להשתיק. חייבים לטפל בלי משוא פנים. בחכמה וברגישות!

עכשיו, אחרי שאמרנו את זה ברור, בואו נבדוק את עצמנו עם שאלה לבדיקה אישית. יש שלוש תגובות אופייניות שאנשים מגיבים, כשהם שומעים בסביבתם על עוולה נוראה שקרתה למאן דהוא, עוולה שאין להם קשר ישיר או עקיף אליה, והם לא נפגעו ממנה בכלל.

ישנם כאלו שמיד מגיבים בתגובה קיצונית במיוחד, הם שוצפים וגועשים, הם החליטו מיד מי האשם, והם דורשים משפט שדה, כאן ועכשיו בכל מחיר, אין אצלם שום ספק. אין צד שני. אסור לשתוק. כל דבר שתאמר להם, רק יגביר את כעסם. הם מתגלים כמעורבים רגשית בסיפור. הם יאשימו אותך בהשתקה והסתרה, אם רק תנסה להרגיע אותם - הם יצרפו אותך גם כן ל'קבוצת הפוגעים' או שיתעקשו להטיח בך - 'גם אתה מהחרדים המשתיקים האלו'...

ישנם את אלו שמגיבים מיד בקיצוניות הפוכה, הם אוטומטית נזעקים מרה, "מה פתאום, רגע - מי אמר שזה נכון, בכלל לא בטוח שמה שמספרים אכן קרה, הכל כאן אינטרסים אישיים, יש גם צד שני, זה לא יתכן שזה קרה, אני מכיר את האנשים וזה ממש לא מתאים להם, 'אין כלום כי לא היה כלום', צריך להשתיק את הסיפור ולתת לדברים להתברר, אסור לדבר לשון הרע, אני לא רוצה לשמוע כלום, זה עושה לי ממש רע, זה גומר אותי. שקט..."

וישנה הקבוצה השלישית, ששום דבר שקורה סביבם לא באמת מעניין אותם. הם מגיבים באדישות וחוסר עניין, שום דבר ממה שקורה מסביב לא משנה להם, והם ממשיכים בעיסוקיהם הרגילים מי בתלמוד תורה ומי בעסקים. כמה שתנסה לעניין אותם במה שקורה, לא יעזור לך, הם עסוקים בשלהם ושום דבר לא יזיז אותם מהריבוע שלהם.

השאלה היא: בכנות, על איזו מהקבוצות הללו אנחנו נמנים? ולמה זה כל כך חשוב?

כי תגובתם הרגשית-קיצונית של אנשים, אם היא נמשכת יותר מדי, יכולה ללמד ולהוות תמרוך אזהרה - בעיקר לעצמם - על סוגיות מורכבות ורגשיות בחיים הפרטיים שלהם, בעיות ומועקות שהם צריכים לפתור ולסדר עם עצמם - בלי שום קשר לעוולה שבגינה הם תפסו צד בסיפור המתגלגל.

כל תגובה רגשית קיצונית על עוולה, כל תגובה מתמשכת שהלב נסער ממנה, תגובת נגד שלא נותנת להמשיך את החיים הלאה, וכל נקיטת עמדה קיצונית וחד משמעית שאפשר לשים לב שמעורבים בה אמוציות אישיות כמעט בלתי נשלטות - תגובות אלו קוראות לאדם לעשות עם עצמו ברור מעמיק ויסודי - עדיף עם איש מקצוע - על מה התגובות האלו 'יושבות'...

אין הכוונה על תגובה עניינית ומידית שאדם מגיב למשמע העוולה שקרתה מסביב. האדם הוא יצור חברתי דעתני ובאופן טבעי וספונטני הוא מגיב למשמע חוסר צדק שהוא נחשף אליו, ואם הוא מקפיד על הלכות לשון הרע - הוא גם שוקל את מילותיו. כוונתנו לתגובה שהעיריה אצל המגיב דובים מרבעם. הוא לא מניח לעוולה - נכונה ככל שתהיה - לעבור לסדר היום, הוא לא מניח לעניין, ובכל הזדמנות הוא מעלה את העוולה על סדר היום בלהט לא מוסבר, ואם הסביבה מגיבה לו באדישות מה - הוא מיד מקטלג גם את אלו כשייכים 'לצד של הרעים' בסיפור...

גם אם בוער לנו באובססיות מרובה, להעלות את העוולות של 'הציבור החרדי' לסדר היום, וגם אם אנו נוקטים ב'עמדת המשתיק' בכל מחיר - כדאי שכולנו נבדוק בכנות וביושר פנימי, איפוא העוולה הזו תפסה אותנו אישית, ועל מה יושבת תגובתנו הרגשית הקיצונית כל כך שאיננה נרגעת.

ואם חלק מאתנו מגלים בעצמם ששום דבר מסביב לא מעניין אותם, הם חיים רק לעצמם ועושים 'רק מה שטוב להם', הם לא חושבים כמו יהודי טוב איך לעשות את העולם שמסביב טוב יותר - מה שנכתוב אודותם בשלב זה לא יעזור, הם פשוט לא בעניין. הדובים שרועים על רבעם... רק דבר אחד יעיר אותם מהחלום - אם חלילה תתקרב לכיוונם העוולה - או אז אין ספק, קולם ישמע לפתע בקיצוניות רגשית מתמשכת, ואז - כבר אמרנו - כדאי שיבדקו את עצמם, מדוע דווקא אצלם התעוררו הדובים מרבעם...

יש להם חלק

הרה"ג אפרים קרלינסקי, מורה הוראה

הלכות רפואה בשבת

שאלה: אדם שסובל מהצטננות קלה המלווה בכאבי ראש, האם מותר לו לקחת כדור אקמול, או תרסיס אף להקלה על הגודש?

תשובה: חז"ל גזרו ואסרו על עשיית רפואות בשבת משום גזירת 'שחיקת סממנים', דהיינו, שחששו שאדם העושה רפואה בשבת עלול להגיע בטעות לידי שחיקת וטחינת המרכיבים שמהם מכינים את הרפואה, שהיא פעולה האסורה בשבת, ולכן אסרו על כל הרפואות, גם אם הם כבר מוכנות.

עם זאת, יש דרגה של חולי שבה התירו חז"ל את האיסור ולא גזרו, ודבר זה תלוי בשאלה כמה החולה לא מרגיש טוב, ובדברי הפוסקים התבאר שתי דרגות בסוגי המחלות: יש מצב שמוגדר כ'מיחוש בעלמא', דהיינו כאבים רגילים ונקודתיים שלא 'מפילים' את האדם למיטה, ובכלל זה כאבי ראש או הצטננות וכדומה, שבזה גזירת חז"ל בתוקף, ויש מצב שמוגדר כ'חולה שאין בו סכנה', דהיינו מיחוש קשים יותר שמחמתם קשה לאדם להסתובב בבית כאחד האדם, והוא צריך לשכב במיטה, או מיחוש שכל גופו כואב מחמתם, שבזה התירו חז"ל לעשות רפואות בשבת. וכמובן ישנה דרגה של מחלה חמורה יותר שמוגדרת כ'חולה שיש בו סכנה', ובוזה איננו עוסקים בתשובה זו.

לכן, אדם שסובל מכאבי ראש סטנדרטים או מצינון - אסור לו לקחת אקמול להקלת הכאבים, משום גזירת 'שחיקת סממנים'. אולם אם החולי הוא כבד יותר באופן שהוא לא מסוגל לשבת וצריך לשכב במיטה, או שכל גופו כואב, מותר לו לקחת כדור להקלת הכאבים, ולכן אדם שחולה בשפעת ודאי יכול ליטול משככי כאבים להקלה על מחלתו. גם בכאבים כדוגמת כאבי שיניים נוכל להבדיל בין שני סוגי הכאבים, כאשר אם הכאב הוא נסבל ונקודתי אסור ליטול תרופות להרגעה, אולם בכאבים חזקים שמחמתם האדם 'נפל למשכב' [כהגדרת הפוסקים], יוכל ליטול תרופה לשיכוך הכאב.

שאלה: בשבת בצהרים התחיל לכאוב לי קצת הראש, ומהניסיון שלי אני מזהה שסוג כזה של כאב ראש מתפתח אצלי בתוך שעה למיגרנה קשה. הניסיון מורה שאם אטול כדור איבופן כעת, כשהכאבים עדיין חלשים, אוכל למנוע מהמיגרנה להגיע, ואם אמתין עד שהמיגרנה תתקוף, יהיה הרבה יותר קשה לטפל בה.

לפי הנכתב בתשובה הקודמת לכאורה יוצא שאסור לי ליטול כעת תרופה משום שכעת הכאב הוא 'מיחוש בעלמא', ואני אצטרך להמתין עד שזה יפיל אותי. האם בכל אופן מותר להקדים את המיגרנה וליטול כעת את התרופה? והאם יש הבדל בין מקרה שהמיגרנה תגיע בשבת לבין מקרה שהמיגרנה תתקוף רק אחרי שבת?

תשובה: בגמרא מוכח שגם בשביל למנוע חולי שעתידי לבוא על האדם התירו חז"ל עשיית רפואות, ולכן מותר לאותו אדם לקחת כדור כשהכאבים עדיין חלשים, בשביל למנוע מעצמו להגיע למצב של 'חולה שאין בו סכנה'. פוסקי זמננו הוסיפו וביארו שהיתר זה הוא גם למניעת כאבים חזקים שיגיעו במוצאי שבת, ולכן בשני אופני השאלה מותר ליטול כדור נגד כאב ראש כבר בתחילת הופעתו.

שאלה: הרופא רשם לי טיפול אנטיביוטי למשך 10 ימים. האם מותר לי ליטול את התרופה בשבת שבתוך תקופת הטיפול?

הרה"ג אפרים קרלינסקי, מורה הוראה

תשובה: כפי שראינו בתשובה הקודמת, מותר ליטול בשבת תרופה שמועילה למניעת מחלה גם אם המניעה היא מחולי שיגיע אחרי שבת, ולכן מותר ליטול את האנטיביוטיקה בשבת משום שלולי רצף הנטילה המחלה עלולה לחזור. הלכה זו רלוונטית גם לסוגים שונים של גולות וכדומה שאופן הפעולה שלהם הוא על ידי רציפות הנטילה, שבכדי לשמור על רצף הטיפול מותר לקחת אותם גם בשבת הגם שאין בזה צורך לשבת עצמה. אולם אם מדובר בתרופה שנלקחת רק פעם אחת ביום, טוב יעשה אם יימנע מליטול את התרופה בשבת בכך שיכוון את שעת נטילת התרופה בסוף כל יום, כך שביום שישי הוא יוכל ליטול את התרופה בסמוך לכניסת השבת ולמחרת יטול אותה בסמוך ליציאת השבת.

שאלה: האם ישנם דינים נוספים בהלכות שבת שאפשר להקל בהם לחולה שמוגדר כחולה שאין בו סכנה?

תשובה: כפי שהבאנו בשבוע שעבר, חז"ל התירו לחולה שאין בו סכנה את איסור אמירה לנכרי, ולכן באופן שיש טיפול הנצרך לחולה שאי אפשר לעשותו בהיתר על ידי יהודי, מותר לומר לגוי [במפורש, ולא צריך רמז] לעשות אותה, גם אם מדובר במלאכה שאסורה מדאורייתא. ולכן אם החולה נזקק לתרופה מסוימת, מותר לבקש מגוי לנסוע ברכב בשביל להביא לו אותה, או להרתיח מים לצורך החולה. אם אין גוי בנמצא, אזי אם מדובר במלאכות האסורות מדרבנן, מותר ליהודי לעשות אותה עבור החולה רק אם הוא עושה אותה בשינוי מהדרך הרגילה, אלא אם כן אין אפשרות כלל לעשותה בשינוי, שאז התירו הפוסקים לעשותה גם בלי שינוי. וכמו שהודגש בשאלה, היתרים אלו הם רק לחולה שנפל למשכב מחמת חוליו או שכל גופו כואב, ולא בחולה שנחשב כ'מיחוש בעלמא', וחולה כזה על אף שלא מרגיש טוב, מכל מקום לא התירו לו את האיסורים הנזכרים.

שאלה: האם אפשר להקל יותר לקטנים באיסור זה של נטילת תרופות בשבת, גם להקלה על 'מיחוש בעלמא'?

תשובה: חז"ל הקילו בקטנים להחשיבם כחולה שאין בו סכנה בנוגע לדברים הנצרכים להם ביותר, ובכלל זה התירו את גזירת 'שחיקת סממנים' כאשר אינם מרגישים טוב. פוסקי זמננו הביאו שגיל הקטנים שלגביהם התירו זאת תלוי לפי טבע הילד אם גופו חזק או חלש, וכתבו שעד גיל 9-10 אפשר להקל להם.

שאלה: לתינוק שלי יש תפוחת חיתולים נוראית, שמגרדת לו מאוד. האם יש דרך שבה אוכל למרוח לו משחה בשביל לעזור ולהרגיע לו את העור המגורה?

תשובה: במריחת משחה ישנם שני נידונים שצריכים לתת עליהם את הדעת. ראשית, מדובר בשימוש בתרופה שאסורה משום גזירת 'שחיקת סממנים', אולם כאמור לעיל, לקטנים הקלו באיסור זה ואין לחשוש לו כלל. והנידון השני הוא במריחת המשחה, שהיא פעולה שאסורה בשבת משום מלאכת 'ממרח', ובכדי להימנע מאיסור זה יש להניח 'נקודות' של משחה ישירות מהשפופרת על גוף התינוק בלי למרוח אותה, ולסגור את הטיטול על המשחה.

דרושים יזמים!

אליך בוגר הישיבות,

רבים וטובים מחברנו - בעלי המשפחות הצעירות שיצאו אל עמל החיים - מרגישים מנותקים חברתית. מרגישים לא 'שייכים'. הם מרגישים 'ליד' ולא 'בתוך'... הם רוצים להרגיש שייכים לקבוצת חברים תורנית.

הם מחפשים להשתייך לקהילה שתתאים להם.

הם צריכים רב אמיתי שיידע ויבין את השפה ובעיקר יהיה נגיש...

אם יש לך אופי של יזם פורץ דרך - ועניינם החברתי-תורני של חברינו העמלים לפרנסתם תופס אותך, אתה מוזמן להצטרף אל קבוצת יזמים ופעילים חברתיים שכבר פועלים - בתשלום! - בכל רחבי הארץ, במטרה להנגיש ולתווך קהילות שיעורי תורה ופתרונות מתאימים ומותאמים לכל עובד ה' באשר הוא.

בוא היה שותף איתנו בתנועת החיבור!

helki.baamali@gmail.com

מו"ל: חלקי בעמלי - יזמות קהילתית תורנית.

מייסד: הרה"ג ברוך צבי גרינבוים

עורך: אבי גרינצייג

כותבים קבועים: הרב יעקב בוצ'קובסקי, דוב וינברג, הרב אפרים קרלינסקי, הרב דן טיומקין, אבי רבינא הרב משה שמעון אופן, הרב ברוך לב.

חלקי בעמלי: רחוב קהתי 14 ירושלים

טל: 02-6522592 **מייל:** helki.baamali@gmail.com

יש להם חלק

הרה"ג אפרים קרלינסקי, מורה הוראה

שאלה: האם יש אופן שבו אפשר להתיר נטילת תרופה בשבת לחולה בדרגת 'מיחוש בעלמא'?

תשובה: פוסקי זמננו הביאו את דברי הגרש"ז אויערבאך זצ"ל שהתיר ליטול בשבת תרופה כאשר מערב שבת הוא ממיס אותה בתוך מים או מרסק אותה לאבקה [בשימת לב כמובן שמבחינה רפואית מדובר בכדור שאפשר לרסקו] ומערב אותה עם מאכל באופן שהתרופה לא ניכרת בתוך המאכל או המשקה. טעם ההיתר הוא שמכיוון שהחשש בנטילת תרופות הוא מגזירה שמא יבוא בטעות לשחוק סממנים, השינוי שיש בכך שהוא נזקק לערב את התרופה בערב שבת באופן שלא יהיה ניכר, מזכיר לו את האיסור לשחוק סממנים. לכן, אדם היודע שיצטרך לקחת טיפות אופטלגין בשבת ל'מיחוש בעלמא' יכול בערב שבת לערב את הטיפות בתוך משקה באופן שאדם הרואה אותו שותה את התערובת לא יבחין שיש כאן תרופה, וכן באופן של כדור שמשער שיצטרך ליטול בשבת, מותר לפני שבת לרסקו לאבקה ולערב אותה בתוך מאכל.

הרב עונה לשאלות בהלכה במייל -
E0583279418@gmail.com

סליחה, טעיתי

הרה"ג יעקב בוצ'קובסקי / מחבר ספר תורתו ואומנותו

בשבוע שעבר פרסמתי כאן טור ובו תקפתי את ההתנהלות של פיצוץ פרשיות מכוערות בתקשורת והצפנתן לדין ציבורי. כאבתי את התוצאה הטראגית שבה יהודי מרגיש שסבלו הוא למעלה מכוח אנוש, כאשר מתפרסמות עליו מעשיות ללא בירור ולא דיון אמיתי.

ובכן, מיותר לומר שטעיתי לחלוטין, ואני מודה ומתוודה על כך. אני הוא זה שלא ביררתי בירור מעמיק.

כיושב בית המדרש המנותק מאינטרנט (אני משתמש בסינון של נטפרי, שאין בו כמעט כלום, וגם מה שיש - אין לי פנאי לפתוח), לא ידעתי שום נתונים מעבר למה שהתפרסם בשעתו בחדרי הקפה בכוללים. שמעתי על כתבת צבע בעיתון חילוני ותו לא. לא שמעתי על בית דינו של הרב אליהו, לא שמעתי על עדויות במקומות שונים. המאמר נכתב ממש לפני הנתונים שהיו בידי, או נכון יותר - שלא היו.

ובכן, ראשית כל עלי להודות בטעותי בפה מלא, ולהתנצל. אני מניח שרבים מהקוראים כעסו על הטור שנכתב מפוזיציה מאוד מסוימת. מנקודת המבט שהייתה לי אז, לכאורה כתבתי דברים הגיוניים. אלא שלא היה קשר בין אותה נקודת מבט לבין המציאות.

ואולי טעות זו תועיל להבנת אי ההבנה המעמיק והולך בין יושבי בית המדרש לחרדים העובדים. פעמים רבות אין ויכוח על הגישה, יש בסך הכול חוסר התאמה בנתונים. חוסר התאמה קיצוני.

לדעתי, ההכחשה הגורפת הציבורית על פרשיית ח"ו מראה על מעלה פנימית. היא מראה על ציבור שלא שש להאמין לרכילויות זולות, ולא ממנה לרקוד על הדם. רוב הציבור התורני לא האמין, כמו שאני לא האמנתי. אמרתי: יש הלכה, יש חפץ חיים. לאדם יש חזקת כשרות, וכתבה צהובה בעיתון חילוני לא אמורה להוציא אותו מחזקתו. הוא הרי כתב סדרת כתבות חריפה נגד בית המשפט העליון והפרקליטות, והם הרי מומחים בתפירת תיקים.

הציבור לא אדיש לסבל של הנפגעים והנפגעות, ולא מחפה ומטיח על פגיעות. הציבור פשוט לא שש להאמין. ישראל רחמנים בני רחמנים, וקשה להם לראות חיים של בן אדם נהרסים, כאשר אין סיבה ממשית להרוס אותם. הראיות שהלכו והצטברו פשוט לא הצטברו בפנים, אלא רק בחוץ. מי שאינו צרכן מדיה לא חי באותו עולם של צרכני המדיה לסוגיה השונים. אלו שתי פלנטות.

גם בתחילת הקורונה, אי אז לפני כשנתיים, היינו באותה ביצה. ציבור יושבי בית המדרש לא האמין לסכנה ולא נזהר ממנה, כי לא הייתה לו מודעות אליה. הציבור הכללי וצרכני המדיה חי את הקורונה כבר חודשיים לפני כן, שמע תחזיות ממומחים, נחשף לחשבונות סטטיסטיים. אבל יושבי בית המדרש פשוט לא היו מעודכנים.

שאלתי בזמנו ידיד שכעס על ההפקרות ברחוב החרדי: "איך היית נוהג אילו אתה היית שומע על הקורונה רק לפני חודש, ומתעדכן עליה רק פעם בשבוע בעיתון של יום שלישי". הוא היה כנה, והודה שהיה נוהג בדיוק כמו כל האנשים מסביבו.

זו אולי תמצית הסיפור שמתרחש כאן, ובא לידי ביטוי בעוד מקרים רבים. אני מניח שיש אנשים שגם לאחר נתונים ברורים ממשכיים להכחיש ולעצום עיניים. לדעתי הדבר נובע ממקום רגשי, מחשש לערעור סדרי עולם, מפחד לאבד את הקרקע המוצקה של הציבוריות החרדית המאורגנת, שבה יש מערכת מסודרת שמטפלת בהכול.

הפרשיה הזו וכל מה שנגרר בעקבות תגובת הממסד אליה, לדעתי מרעידה את אמות הסיפים, והיא בעלת השלכות רחבות מתחת לפני השטח, הרבה יותר ממה שנדמה. ימים יגידו.

**ליצירת קשר והורדת מאמרים נוספים,
לחץ עכשיו כאן**

חלקי בקהילתי

יזמות תורנית קהילתית

שומרים על ק.ש.ר.

- ← קהילה
- ← שיעורי תורה
- ← רב אישי

באמצעות יזמי 'חלקי בקהילתי' בכל רחבי הארץ תוכל גם אתה לשמור על ק.ש.ר. ולהתחבר!

כדי להתחבר לקהילת חברים נרחבת שחשוב לה לשמור על ק.ש.ר.,

פנה עוד היום למרכז היזמות התורנית-קהילתית של 'חלקי בקהילתי'

helki.baamali@gmail.com

והכר הארגון במקום מגוריך יעזור לך להתחבר!

נפשי ? בשאלתי

הרב משה שמעון אופן, מנחה ב'אחים לנפשי'

צריך להיות בראש ובראשונה - איך עוצרים את זה אחרי הנפילה הראשונה. איך אנחנו יכולים להפיק לקחים לעצמנו, להבין שכישלון אחד בדרך-כלל גורר כישלון נוסף - אם חלילה לא עוצרים זאת בזמן. במקום לדבר רק על כך שעלינו להפוך את עצמנו לחזקים יותר, כאלה שלעולם לא נכשלים, אנו צריכים גם למקד מבט במניעת הסיטואציות המכשילות.

מה צריך לעשות?

בסוף פרק שלישי הרמח"ל מביא את משל גן המבוכה המפורסם. הוא מתאר גן הנוטע לשחוק ובו שבילים רבים. חלקם מגיעים אל היעד וחלקם לא. מי שבתוך השבילים מתבלבל ולא יודע מה מוביל למחוז חפצו ומה לא. אך מי שנמצא למעלה, על האכסדרה, יכול לייעץ לאלה שבתוך המבוך באלו מהשבילים מומלץ ללכת.

בדרך כלל אנו רגילים להבין כי הנמשל הוא פשוט. כמו שאלה שניצבים על האכסדרה יכולים לומר להולכים בין השבילים היכן ללכת, כך המושלים ביצרים יכולים לומר לנו מהי הדרך הנכונה לחיים בעולם הזה.

אך עיון בדברי הרמח"ל מלמד כי זו אינה המסקנה אליה הוא מבקש שנגיע: מי שעדיין לא משל ביצרו, הוא בתוך השבילים, לא יוכל להבחין ביניהם. אך המושלים ביצרים שכבר הגיעו אל האכסדרה, שכבר יצאו מן השבילים וראו כל הדרכים לעיניהם בברור, הם יכולים לייעץ למי שירצה לשמוע, ואליהם צריכים אנו להאמין.

ואמנם מה היא העצה שהם נותנים לנו? בואו חשבון, בואו ונחשב חשבוננו של עולם, כי כבר הם ניסו וראו וידעו שזה לבדו הוא הדרך האמיתי להגיע האדם אל הטובה אשר הוא מבקש ולא זולת זה.

מהי העצה? לעשות חושבים. כל הזמן. אין דרך אחת שמובילה את כולם אל הטובה. לכל אחד יש כישורים מיוחדים וגם חולשות ספציפיות. המסע הוא אישי, אינדיבידואלי, משתנה מאדם לאדם. אין מסלול אחד שניתן להבטיח כי אם ילכו בו יגיעו אל היעד. מה שמתאים לזה לא מתאים להוא, ומה שמתאים לשניהם לא יקדם בכלל את השלישי. ההצלחה בעולם הזה תלויה היכולת להכיר את עצמנו היטב. להבין שיש מוקשים עליהם אנו לא יכולים לדרוך בשום אופן ולתכנן מסלול עוקף מכשולים.

קחו אחריות! קוראים לנו המושלים ביצרים. למדו את המגבלות שלכם, הכירו את היכולות שלכם. התמקדו במה שאתם טובים והתרחקו ממקומות בהם אתם עלולים להיכשל. התכנן עלול להיות מורכב. לא תמיד קל להציב סינונים, מגבלות וגדרות.

אבל זה משתלם.

בהצלחה!

בסדר. לא לקחת ללב, הכל טוב, הכל בסדר. אבל לא הכל בסדר. בגלל שבפעם הבאה שנעמוד באותה סיטואציה, סביר להניח שהתוצאה תהיה אותו דבר בדיוק. איך אמר אלברט איינשטיין? "טיפשות היא לחזור על אותה הפעולה וכל פעם לצפות לתוצאה אחרת".

המשימה הראשונה שלנו היא לנתח איך זה קרה. איפה נכשלנו. מה היתה נקודת האל-חזור מבחינתנו. ושאלת השאלות - איך אנו דואגים שזה לא יקרה שוב. איך אנו מוודאים שלא נמצא את עצמנו באותה סיטואציה, באותו פתח לכישלון.

לא נוח לנו לשאול את השאלה הזו. קודם כל כי אנחנו רגילים לראות את המכלול שלנו, והמכלול שלנו טוב. לא נח לנו להתמקד בחלקים הפחות טובים שלנו.

אך יש סיבה נוספת בגללה אנו מעדיפים לא לשאול את השאלה הזו. אנו מפחדים מהתשובה. לפעמים התשובה עלולה להעמיד אותנו במקום מורכב. מקום שיחייב הסקת מסקנות אישיות. מסקנות שיחייבו אותנו לעשות שינויים דרסטיים, בעלי השפעה כלכלית ולפעמים גם השפעה אישית. אבל בסופו של דבר - זו הדרך היחידה שעובדת. לצאת מאזורי הסיכון ומהמקומות המועדים. לדאוג שלא נמצא את עצמנו בסיטואציה בה אנו עלולים להיכשל.

ישנם איסורים עליהם העידו חכמים כי כאשר אדם נמצא בהתמודדות, קשה עד בלתי אפשרי להצליח לא להיכשל. לדוגמה, אין אפטרופוס לעריות. כאשר אדם נמצא בתוך האירוע, אין הרבה סיכוי שיצליח להתמודד. זה הטבע האנושי. אנו רואים את זה בחיים עצמם. אנו פוגשים אנשים בעלי מעמד גבוה שהפסידו את כל חייהם בשל כישלון כזה או אחר.

אנו יכולים לנסות ולומר 'לי זה לא יקרה' ובכך להסתכן בהצטרפות לסטטיסטיקה של אנשים טובים וישרים שבסוף זה קרה להם. אנו יכולים, מאידך, ללמוד את עצמנו היטב, לראות מה הנקודות החלשות שלנו ולעשות לעצמנו גדרים וסייגים על מנת שלא נמצא את עצמנו מתמודדים בקרב קשה וכמעט לא אפשרי.

כאמור, ישנם איסורים שכמעט אף אחד לא יכול לעמוד מולם ולנצח. על איסורים אלו חכמים קבעו גדרים וסייגים. הגדרות הללו אינן נובעות מייאוש אלא אדרבה, מעידות על כוחו של האדם להכיר במגבלותיו. התעלמות מחולשות אינה גבורה אלא טיפשות. דווקא היכולת להודות לעצמנו שאיננו מושלמים ולנסח תכנית עבודה על פי ההבנה הזו, היא הגבורה האמיתית.

לפעמים אנו שומעים על אנשים שנכשלו. אנשים שנפלו שוב ושוב באופן סדיר וקבוע. הלך שלנו

למה אתה לא סומך על עצמך?

מה הסיפור? בשתי המילים הללו פתח יואב את השיחה.

מה הסיפור של כל הגדרים והסייגים של ההלכה? מדוע במקום לפתח עמוד שדרה ויכולת להתמודד עם אתגרים, אתם מעדיפים להרחיק את עצמכם בקיצוניות ולא לסמוך על היכולת שלכם לשלוט על עצמכם?

בדרך כלל אנו מעדיפים לדבר על הטוב שלנו. להתמקד בכמה אנחנו בני אדם טובים ולהדגיש שעמוק בפנים כולנו רוצים לעשות טוב ונכון. מגיל קטן חונכנו ש'אין ילד רע, יש ילד שרע לו'. זה נכון, אבל לא מדויק.

מאז אדם הראשון חטא בעץ הדעת יש בתוכנו טוב ורע. ביחד. כבני אדם אנו רוצים לעשות טוב, אבל יש לנו גם חשקים ורצונות רעים. לפעמים, מרוב שאנו מנסים לגדל דור שרואה את הטוב בעצמו - ובצדק - אנו מאבדים את היכולת להישיר מבט אל הרע שבתוכנו. להכיר את החלקים הפחות נעימים ולהתמודד עם החלקים הפחות טובים שהאישיות שלנו מציבה בפנינו.

גם אחרי נפילות ועשיית מעשים שאנו לא מרוצים מהם, אנו נוטים לנסות ולהתעלם. אנו מספרים לעצמנו שזו הייתה מעידה חד פעמית, כזו שלא מצריכה חשבון נפש או חישוב מסלול מחדש. הבעיה עם התנהגות כזו היא שאנו לא מפקינים לקחים. אין לנו את היכולת לתכנן מסלול של בניה אישית, אם אנחנו מעדיפים להתעלם ולהרגיש שלא קרה שום דבר.

רבי משה חיים לוצאטו העניק לנו ספר בשם 'מסילת ישרים' ובו הוראות הפעלה לעצמנו.

כך הוא כותב לאדם שרוצה לקחת אחריות על החיים שלו: הנה הרוצה לפקח על עצמו, שתים הנה ההשקפות הצריכות לו: האחת, שיתבונן מהו הטוב האמיתי שיבחר בו האדם, והרע האמיתי שינוס ממנו. והשניה, על המעשים אשר הוא עושה לראות אם הם מכלל הטוב או מכלל הרע. וזה, בשעת מעשה ושלא בשעת מעשה.

בשעת מעשה שלא יעשה שום מעשה מבלי שישקול אותו במאזני זאת הידיעה. ושלא בשעת מעשה שיעלה לפניו זכרון כלל מעשיו וישקול אותם כמו כן במאזני המשקל הזה לראות מה יש בם מהרע למען ידחה ואתו, ומה מן הטוב להתמיד בו ולהתחזק בו. ואם ימצא בהם מן הרע, אז יתבונן ויחקור בשכלו איזה תחבולה יעשה לסור מן הרע ההוא וליטהר ממנו. (ג, בביאור חלקי הזהירות).

לפעמים אנשים נכשלים. זה חלק ממי שאנחנו. זה חלק מתוכנית ההפעלה שלנו כבני אדם. השאלה מה עושים אחרי הכשלון. מה אנחנו מחליטים לעשות אחרי שעשינו משהו לא בסדר.

הדבר הקל הוא להתעלם. להגיד שפעם הבאה יהיה

מה יודעים הילדים?

"כיצד לנהוג בזמנים בהם עולות על הפרק פרשיות ציבוריות, ענייני הכלל הקשורים בפוליטיקה הציבורית, וקהל החרדים לדבר ה' עסוק בהם. נשאלת השאלה: כיצד על ההורים לנהוג בבית פנימה - כלפי הילדים: האם רשאים ההורים להביע דעה וענין בנושאים הציבוריים הסוערים, או שעדיף 'לטאטא' את הנושא, ולא לעסוק בהם כלל בין כותלי הבית, כדי שהילדים יישארו מחוץ לתמונה?" שאלה שנשאלה.

מרן רבי אהרן לייב ביטל את עיקרון השאלה במחי יד: "אתה חושב שהילדים לא יודעים? הם יודעים יותר טוב מההורים!" השואל עזב את המקום בחיוך של הפתעה...

(מתוך הספר 'חכימא דיהודאי' על מרן הגרא"ל שטינמן זצ"ל)

הרב דן טיומקין / יועץ ומחבר הספר בוסר המלאכים

סוף מעשה במחשבה תחילה

מי שרוצה להצליח להשאיר חותם ולעשות שינוי בעולם, צריך להיות פיקח וריאלי, עם היד על הדופק, וערני למציאות. רק טיפש מתעלם מההווה ומביט לעתיד המעורפל (כמו שכתוב במשלי: "עיני כסיל בקצה הארץ"), כי הוא הוא בכלל לא רואה את הבעיות הקטנות או את האנשים הקטנים שבדרך. חייבים להתמודד עם האתגרים וההזדמנויות שכל יום מביא איתו. מחשבות ערטילאיות שתלויות בעתיד, מתגלות פעמים רבות כסתם ייאוש ופחד שבא לשתק אותנו. כמו רכב הנוסע בחשכה, עיקר מה שהנהג צריך לראות ולהתמודד, לכוון את הקשב שלו, זה על המטרים הספורים שפנסי הרכב מאירים.

מצד שני, אם הרכב נוסע בכיוון הלא נכון, מה תעזור לנו העובדה שבמטרים שלפני המכונית אין שום מכשול. הרכב הזה ייסע בבטחה, אבל לא יגיע ליעד. חייבים לתכנן. בכל דבר בחיים: כולם יודעים שלפני שמתחילים לבנות בית - צריך לתכנן אותו. למרות שמאד מקובל היום להשתמש בביטוי "לזרום" לגבי כל מיני דברים, אף אחד לא בונה בית באופן "זורם", פה קיר, שם קיר, כי אז הבית לא יתאים לצרכיו ויידרשו הרבה תיקונים ושיפוצים בעתיד. כאשר בונים בית יש לעשות זאת קודם כל על הנייר לכל פרטיו, ורק אחר כך לגשת לבניה הפיזית. וזה פשוט.

כל זה כלול בפתגם: "סוף מעשה במחשבה תחילה", מי שלא רואה לנגד עיניו את מטרות העל שלו, החיים סוחפים אותו לכל מיני מקומות לא רצויים. ואם כן, למרות שעיקר הקשב צריך להיות מופנה רק לעבר המטרים המוארים שלפני המכונית, צריך לוודא שהיא נוסעת בכיוון הנכון, ושהיעד מוגדר, ברור ואנחנו מתקרבים אליו.

הרבה אנשים נרתעים מתכנונים ארוכי טווח, וזה מובן: כל אדם מטבעו אינו אוהב שינויים. הלא-נודע תמיד מפחיד, ולכן לכל אחד יש פיתוי תמידי לשקוע ביציבות ובביטחון, גם כשהם לא מספקים. הרבה אנשים מכירים את התופעה של אדם שפוטר מעבודתו וחרב עליו עולמו, אבל לאחר זמן הוא מבין שזה היה לטובה, כי ההזדמנויות שנפתחו לו, לעולם לא היו נפתחות אילו היה נשאר תקוע בעבודה הקודמת. לא צריך לחכות שיפטרו אותך, שיוציאו אותך מאזור הנוחות, ויביאו אותך למצב ה'אין ברירה', שבו תצטרך להיות באמת יצירתי.

לכן, צריך באמת להגדיר ולחלק בין שני סוגי הפעילויות: יש פעולות כיבוי שרפות, משברים, בעיות. יש פעולות שהן לא פחות חשובות אבל הן פחות דחופות, כמו טיפוח קשרים (להקשיב, לשים לב, להיות שם כשהוא צריך), פעולות מניעה, כושר גופני, חיזוק מערכות יחסים, איתור הזדמנויות.

רוב האנשים טרודים רוב זמנם בבעיות הדחופות, ומזניחים את הדברים הלא דחופים. זו לא אשמתם, אין ביומן מקום להכניס את הפעולות מהסוג השני. גם לא ברובד הרעיוני, וגם לא במובן הכי פרקטי - היומנים הרגילים הנמכרים בחנויות כוללים מקום לרשום ימים ושעות ואין מקום לבדוק איך אנחנו מתקדמים ביחס למטרות על שאינן קבועות דווקא למועד מסוים. אז מתי באמת מוצאים לזה זמן?

עיקר סדר היום שלנו חייב להיות מוקדש למציאות, למטלות היום יום. זה מוכרח. זלזול בצעד הקרוב, בהכרח יפגע במקצועיות ובהצלחה שלו. עובד שעסוק מדי בטיפוח קשרים, לא יבצע את המוטל עליו כראוי. חייבים לא לזלזל בהווה, ולנסות להפיק מכל יום את המקסימום. אבל צריך גם להגדיר את המטרות העתידיות. לפעמים יש ערפול, שגורם למטרות להיות לא ברורות, וזה בעיה חמורה, כי אז אין לך סיכוי לעמוד ולא להיסחף בטרדת היומיום.

כאשר מנסים לחשוב לטווח הרחוק, כדאי להגדיר את המטרות בצורה מדויקת, רצוי אפילו להעלותן על הכתב, דבר שמצריך דקדוק בבחירת המילים. כדאי לנסות למקד את המטרה לא רק בעושר, אלא לרשום גם את המטרות הרוחניות. גיבוש קהילה, יסוד מנין או שיעור. זה ענין של יוזמה וזה לא יבוא לבד. צריך להגדיר לעצמנו מטרות, ולדאוג שהן תעמודנה מול עינינו תמיד.

חלקי בקהילתי

יזמות תורנית קהילתית

קבוצת היזמים התורנית של 'חלקי בקהילתי' הפועלת בכל רחבי הארץ מבקשת לשמור איתך על ק.ש.ר.

קהילה
שיעורים
רבנים

אם יש לך צורך אישי בחיבור תורני-קהילתי, או אם יש לך רעיון להקמת קבוצה תורנית באזורך - אנחנו הפרטנרים שלך לביצוע!

פנה עוד היום למרכז היזמות של 'חלקי בקהילתי':

helki.baamali@gmail.com

ונעמוד איתך בקשר!

בברכת אחים לדרך